

Asia: VN/10058/2020, STM053:00/2020

Lausuntopyyntö esityksestä kontaktien jäljityssovelluksen käyttöönotosta Covid-19-epidemian hallinnan tueksi

Kysymykset

1. Muistiossa esitellään mobiilisovellus tukemaan tartuntatautien jäljitystyötä ja tartuntaketjujen katkaisemista. Onko tämä tarkoituksenmukainen tapa jäljittää tartuntaketjuja?

kyllä

Avoimet huomiot koskien kysymystä 1

Mobiilisovellus täydentää terveydenhuoltohenkilökunnan jäljitystyötä. Se ei korvaa sitä.

2. Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

kyllä

Avoimet huomiot koskien kysymystä 2

Sairaanhoitopiiri arvioi ehdotuksen tietosuojan näkökulmasta täyttävän lainsäädännön vaatimukset, ottaen huomioon että henkilötietojen käsittely jäljityssovelluksen avulla olisi esim. terveydenhuoltolakiin perustuvaa, henkilön suostumusta edellyttävää, tiedon keruu ajallisesti rajoitettua ilman paikkatietojen keräämistä, että kerättävä tieto on anonymisoituna ja pseudonymisoituna ainoastaan terveydenhuoltoviranomaisen purettavissa tunnisteelliseksi tiedoksi ja että lainsäädäntövalmistelun yhteydessä tehtäisiin tietosuojaa koskeva vaikutusten arviointi.

3. Onko muistiossa tunnistetut lainsäädäntömuutokset riittävät?

kyllä

Avoimet huomiot koskien kysymystä 3

-

4. Mahdolliset yksilöidyt säädösmuutosehdotukset

Kappaleessa 3.1. kuvattujen, tartuntojen jäljityssovellusta koskevien toiminnallisten periaatteiden ja kappaleessa 3.2 kuvattujen toiminnallisten vaatimusten näkökulmasta katsottuna etenemisehdotuksessa esille tuodut lainsäädäntömuutostarpeet on Vaasan sairaanhoitopiirin käsityksen mukaan riittävästi kartoitettu.

5. Mitä hyötyjä arvioitte sovelluksella olevan ja mille tahoille?

Ennen kaikkea hyötyä on jäljityksen tehokkuudelle pyrittäessä selvittämään altistuneet ja katkaisemaan tartuntaketjuja. Muistinvaraisen jäljityksen ”aukot” vähenevät. Mahdollisia ”varman päälle”-karanteeneja voidaan todennäköisesti saada vähennettyä. Luotettavuuteen vaikuttaa paljon se, kuinka moni sovelluksen lataa ja pitää Bluetooth-toiminnon päällä. Sovelluksesta hyötyvät ensisijaisesti tartunnan jäljittäjät, oletettavasti altistuneita saadaan tarkemmin mutta myös nopeammin selville. Kansantaloudellisia vaikutuksia.

6. Millaisia riskejä valmisteluun tai sovelluksen käyttöön voi kohdistua?

Valmistelussa tarvitaan selkeät roolit ja vastuut kaikkien osallistujien kesken (omistaja, palveluntuottaja ja sovelluskehittäjä). Sovelluksen omistajuuden selvä määrittely jo tässä vaiheessa edesauttaa hankkeen läpivientiä merkittävästi. Valmisteluvaiheessa tarvitaan niin ikään myös selvä hallinta- ja päätöksentekomalli sekä läpinäkyvä edistymäraportointi.

Kansainvälisen yhteistyön mahdollisuudet ja globaalisti tuotetun koodin uudelleen käytettävyys on hyvä tarkistaa, kaikkea ei ole mielekasta tehdä itse alusta alkaen.

Akuutti koronatilanne asettaa sovelluksen valmistumiselle paineita, joten palveluntuottajan ja sovelluskehittäjän riittävä resursointi on varmistettava suhteessa suunniteltuun aikatauluun.

Pilotointiin tulee panostaa – riittävän kattava otos aktiivisia käyttäjiä sekä käyttäjinä että terveydenhuollon ammattilaisten puolelta. Varmistetaan loppukäyttäjille hyvä käytettävyys ja klinikoille riittävät ja oikeat tiedot työskentelyyn.

Mobiilisovelluksen nopea ”Time-to-market”-aika tulee varmistaa, että saamme sovelluksen nopeasti käyttöön. Jatkokehitystä ja päivityksiä varten tulee laatia tiekartta, jolla varmistetaan hallittu jatkokehitys. Mitä pidemmälle aika kuluu, markkinaaan oletettavasti alkaa ilmestymään kilpailevia sovelluksia ja tällöin kansallisen yhtenäisen jäljitettävyyden toteuttaminen hankaloituu merkittävästi. Jokin taho joutuu joka tapauksessa koostamaan tilannekuvan.

Materiaalissa on kuvattu hajautetun ja keskitetyn mallin eroja. Kaikista mainituista yksityisyyden suojaan liittyvien tekijöiden huolehtimista voidaan pitää itsestään selvyytenä. Puhelimen mahdollinen häviämistilanne tulee huomioida, sovelluksen tiedot eivät saa olla ulkopuolisten luettavissa missään olosuhteissa.

Sovelluksen omistajan tulee kuitenkin huolehtia hallintamallin antamisissa puitteissa näiden asioiden noudattaminen esim. laadunvarmistuksen ja riskienhallinnan keinoin.

Viestinnän ja markkinoinnin keinoin tulee varmistaa näkyvyys ja kansallinen tahtotila osallistua STM:n ”testaa - jäljitä – hoida”- jäljitysketjuun. Mitkä ovat ne keinot, joilla saamme vähintään 3,3 miljoonaa kansalaista lataamaan sovelluksen ja miten käyttäjältä tarvittava suostumus saadaan hyvällä prosentilla on oleellinen kysymys ratkaistavaksi. Kollektiivisuus lienee osaltaan ratkaisun avain, miten voimme motivoida esim. perheet ja työyhteisöt lataamaan sovelluksen. Onko pelisäännöt selvät alaikäisten osalta?

Tämä ratkaisu edellyttää sitä, että käyttäjällä on puhelin kokoajan mukana. Tämä vaatimus toteutuu melko hyvin työajan ulkopuolella kaikilla kansalaisilla, mutta esim. sairaalassa tämä ei ole aina mahdollista.

7. Muut huomiot muistiosta ja liitteestä. Voit esittää myös näkemyksiä jäljitysprosessissa tarvittavaan tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien kehitykseen.

- Integraatio taustajärjestelmiin standardiksi, tämä helpottaa integroitumista.
- Huomioidaan myös kansalaisten liikkuminen Suomen rajojen ulkopuolelle ja ulkopuolelta Suomeen
- Järjestelmäkehitykseen tulee ottaa terveydenhuollon ammattilaisia mukaa alusta alkaen kaikkiin ammattilaisten ja viranomaisten osuuksien suunnitteluun.

Wik Pia
Vaasan sairaanhoitopiiri